

V novi še nenodelani cerkvi je bil postavljen nov vel.oltar.

Zg. Danica, 1.1872, str. 278.

Prvotno je stala tu kapelica M.B. katero je med 1.1850-51 poslikal Goldenstein. Pozneje so sezidali tu novo cerkev.

Zg. Danica, 1.1904, str. 86. (Jos. Levičnik)

Še dolgo pred 1.1808 je stala na Zaplazu zidana kapelica, bolj podobna znamenju. Po 1.1813 so kapelico dvakrat podrli, kip M.B. prenesli v ž.c. v Čatežu. L.1848 so sezidali novo večjo kapelico in jo poslikali. Tej kapeli so prizidali dva stolpa.

Zg. Danica, 1.1904, str. 119 (Jos. Levičnik).

Iz okolice Zaplaške na Dolenskem piše Kobe 14. julija 1855 : "Ko bi Turki - pripoveduje pripovedka - nad Krajnce planili, bi ti goro na Zaplaz zbežali, kjer bi jih od vsih strani Turki stiskali. K njih veliki britkosti bi se kuga pridružila, ter jih kot muhe morila. V ti nadlogi bi se k Marii prečisti Devici obernili, nje podobo na hrast obesili in jo pomoči prosili. Njih prošnja bi brez uspeha ne ostala, ne le ozir kuge, temuč tudi turška derhal bi sama od sebe zapustila te kraje. V zahvalo bi spleli Materi božji utico okoli podobe, katero bi o ponočnem času neka svitloba razsvitljevala. To jim bi bil živ dokaz, da Marija s svojo brambo med njimi prebiva. Z utico pleteno, kajti nedostojno slavi Matere božje, nezadovoljni bi na tem mestu sezidali kapelico. Ponočna svitloba bi vse od rev stiskane po deželi sem vabila prosit Marijo pomoči. Tako bi neka žena z otrokom na Kumu v tešnjiavi zadušenin v to kapelico prišla in dete na svojo nezmerno radost oživeti vidila. To čudo bi se tudi po bližnjih deželah, štajerski in horvaški, raz

silo in romarjev iz vsih teh krajev sem na jate vabilo. Celo horvaški vojaki bi leta 1848 na Talijanskem s klicom: „pomozí Bog i zaplaška Majko božje!“ srečno naskočili mesto Treviž. V začetku 19. veka, ko so Francozi praznike Matere božje zatirati jeli, so ljudje verveli (vreli) na Zaplaz, uneti od ljubezni do božje porodnice, jo na tem samotnem homcu častit. Ti prekoredni in vedni romarski poti so pobudili cerkveno in deželjsko pozornost in prizadevo zatreti ta božji pot; zatorej je bila kapelica ta dvakrat zaporedoma poderta. Slučaj je pa hotel, da je nar večí zopernik kapele ob času nje-nega ~~p~~rodiranja nevarno zbolel, in konj naglo poginil tistemu, ki je pri-jezdil gledat, ali je res dopolnjeno povelje, ki je velelo podreti kapelo. Zatorej se ni s tem silovitim početjem nič doseglo, timveč se je zbudila še večá unema v romarjih, na tem kraji častiti Devico.

Krasna kapela se leta 1848 na rečenem homcu vzdigne, ki jo je Kurc Goldenstajnski izmalal. Tu vidiš v djanji, kako se dopolnujejo nezmerne želje človeškega serca: Božja porodnica zapuša ta revni in minljivi svet; nošena od božjih angelov stoji že nad oblaki, njeno serce, njene oči išejo svojega stvarnika. Pod njo na tleh stoje Jezusovi izvoljeni za njo iti hrepeneči. Zaterti in revni človek, ki na tem svetu le grenki kelih pije, se joka od mila premišljeva je ta prizor, ker mu pravi: „bodi potolaženi“ ako si tu reven, tam boš srečen, tudi ti pojdeš k svojemu večnemu očetu.“

V blagoslovilo te kapele so naš preljubljeni knezoškof dovolili 21. junija t.l. in k overšilu tega opravila trebanskega dekana g. Jožefa Rozmana pooblastili. Ljudstvo po deželi, ki je tega komej pričakovalo, se je 8. dan t.m. k ti slavesnosti obilno zbralo, in gospod dekan, sloveč govornik, mu je s krepko, miloglasno besedo koristnost pa tudi škodljivost božjih potov v pridigi živo popisal. Pesem k ti svečasnosti nam je naš slavni g. Peter Hicinger spisal. "

Novičar iz avstrijskih krajev. - Novice 18. julij 1855. L. XIII,
list 57, str. 228.